

Doc.: GA48/CC47/REP/16/tr

**KIRK YEDİNCİ
KÜLTÜR, EĞİTİM VE SOSYAL İŞLER KOMİSYONU TOPLANTISI**

RAPOR*

"KEİ Üye Devletlerinde Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim ve Bilim"

Raportör: Sn. Olympia TELİGİORİDOU, Komisyon Üyesi (Yunanistan)

*Bu metin 25 Ekim 2016'de Bükreş'te düzenlenen Kırk Yedinci Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu tarafından ele alınmış ve kabul edilmiş, 1 Aralık 2016'da Belgrad'ta toplanan Kırk Sekizinci Genel Kurul tarafından onaylanmıştır.

I. GİRİŞ

1. Bilimsel ve teknolojik ilerlemedeki ve eğitimdeki kazanımların doğal kaynakların kullanımının yerine geçtiği küresel toplumun kalkınmasındaki önemli bir aşamanın tamamlanması sürecindeyiz. Zengin doğal kaynaklara sahip ülkeler politikalarını değiştirmekte ve insan sermayesindeki doğal unsurların dönüşümü tezini dile getirmektedirler. Dünya Bankası'na göre en gelişmiş ülkelerde insan sermayesinin (araştırma ve eğitim) rolü %75'i geçerken doğal faktörler ise sadece %5 tir. Bu durum, toplumların sürdürülebilir kalkınması adına bilimdeki gelişimin ve bilimsel ve teknolojik ilerlemedeki ve eğitimdeki kazanımların önemini teyid etmektedir.
2. Bilimsel karmaşıklığın düzeyi, her devletin modern gelişiminin bir göstergesi olduğu gibi, toplumun kalkınmasının da ana göstergelerinden biridir. Doğal ve iş kaynaklarının beraberinde ülkenin bilimsel alandaki potansiyeli ülke ekonomisinin etkinliğinin temeli olmayı sürdürmektedir. Günümüz dünyasında yeniliğe ve ekonomik büyümeyi garanti altına alan temel unsur olan bilgi temelli endüstrilerin gelişimine vurguda bulunmaktadır. Bilimsel ve teknik potansiyel ekonominin ana motoru olup, ülke mekanizması bilimsel ve teknik süreci desteklemektedir. Bilim ve yenilik üzerine kurulu endüstriyel gelişme, ekonomik kalkınmanın nitelikli yeni etkenlerine gidişi sağlamaktadır.
3. Yeni yeşil becerilere dayalı olarak, yeşil ekonomiye geçiş sürecinde, eğitim ve bilim sürdürülebilir kalkınmanın çevresel, ekonomik ve sosyal boyutları ile ilgili problemleri anlama ve çözüme gerekli araçlardan biridir. Yüksek standartlara sahip her ülke yüksek seviyede bir bilimsel kalkınmaya ve bunun tersine sahiptir. Gelişmiş ülkelerdeki bilime adanan harcamalar (bütçelerindeki orana nispeten) diğer harcamalardan fazladır. Sosyal, ekonomik ve çevresel olmak üzere üç alandaki önemini vurgulayarak sürdürülebilir kalkınma hedeflerini öne çıkarmak sürdürülebilir kalkınma için disiplinler arası ve bütünlükçü yaklaşıma olan ihtiyacı artırmaktadır.
4. Son dönemde, Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (SKE), Birleşmiş Milletler (BM) ve diğer uluslararası kurumların girişimleriyle uyumlu bir süreç olarak öne çıkmaktadır. UNESCO'nun Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim Stratejisi insanlar, ülkeler, kültürler ve nesiller arasında birliktelik, eşitlik ve karşılıklı saygı ilkelerine dayalıdır. Bölgesel ve dahası ulusal düzeydeki 10 yıllık uygulama sürecinin bir sonucu olarak, SKE ulusal eğitim ilkelerine yansıtılmakla kalmamış, aynı zamanda yaklaşımları öğrenme süreçlerine dönüştürerek özellikle ilk, orta ve lise düzeyindeki müfredatlara dahil edilmiştir.
5. KEİPA Kültür, Eğitim ve Sosyal İşler Komisyonu, KEİ Üye Devletlerindeki Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim ve Bilim konusundaki güncel rapora odaklanma kararı almıştır. Ermenistan Cumhuriyeti, Azerbaycan Cumhuriyeti, Bulgaristan Cumhuriyeti, Yunanistan, Moldova Cumhuriyeti, Romanya, Rusya Federasyonu, Türkiye Cumhuriyeti ve Ukrayna ulusal delegasyonları Rapora katkıda bulunmuştur. Referans malzemesi ise UNESCO'nun resmi web sitelerinden ve diğer ilgili uluslararası kurumlardan ve internet üzerindeki kaynaklardan temin edilmiştir.

II. SÜRDÜRÜLEBİLİR TOPLUMLARIN GELİŞİMİNDE BİLİM VE EĞİTİMİN ROLÜ

6. Eğitim ve bilim sürdürülebilirliği başarmada gerekli araçlardır. Sürdürülebilir kalkınma adına Brundtland Komisyonu'na ait olan bir tanımlama; "Sürdürülebilir gelişim, günümüz ihtiyaçlarının gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılama olanaklarından fedakarlık yapılmaksızın, karşılanabilmesi sürecidir" (Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu, 1987, p 43) demektedir. Bu tanımlama, içeriğinde iki anahtar kavram barındırır: özellikle her şeyden önce ele alınma gerekliliği olan dünyanın fakirliği ile ilgili ihtiyaçlar kavramı ve günümüz ve gelecek ihtiyaçları karşılarken çevrenin yapabileceklerinin teknoloji ve sosyal kurumlar tarafından sınırlandırılması fikri. Sürdürülebilir gelişimin ilkelerinden biri de problemlerin bilimsel açıdan daha iyi ele alınmalarını sağlamaktır. Uluslar küresel sürdürülebilirlik hedefini başarmak için bilgi ve yenilikçi teknolojileri paylaşmalıdırlar.
7. Bilimin sürdürülebilir gelişim üzerindeki etkisi Karadeniz üye devletlerin sürdürülebilir gelişim teorilerinde stratejik bir hedef olarak yer alır. 21. yüzyılda, bilim ve yenilik, küresel bir kültür fenomeni olarak ekonomik gelişimdeki ciddi mücadelelerin üstesinden gelmek için sosyal açıdan önemli problemlerin çözülmesi için bir araç olarak görülmektedir. Bilim, yıllar içerisinde aktarılması gerekli olan bilgiyi biriktirir ve saklar. Bu süreç, tüm bilim alanlarının gerekli materyal ve insan kaynaklarına sahip olması anlamına gelmektedir. Bu noktada, ulusal ekonominin dinamizmini, büyümesini, istihdamın artmasını garantileyen bir ekonomik etken olarak bilimin etkili bir şekilde yönetilmesi, ülkelerin önceliği olmalıdır.
8. KEİ Bölgesindeki modern yüksek öğrenimin karşı karşıya kaldığı en büyük mücadelelerden biri öğrencilere kaliteli eğitim sunmaktır. İş piyasasının var olan gereksinimlerinin yeterli ölçüde karşılandığından emin olmak, niteliklerini sürekli olarak geliştirme arzu ve isteğindeki rekabetçi profesyoneller yetiştirmek ve bilgi ve becerileri güncellemek ve yaygınlaştırmak için kararlı çabalar gereklidir. Sürdürülebilir istihdam için fırsatlar tanımak, KEİ üye devletlerindeki yüksek eğitim uzmanlarının eğitilmesinde bir öncelik olmayı sürdürecektir. Tüm bunlar bilim ve teknolojiye en yeni gelişmelere dayalı olarak modern, rekabetçi ve uygulama odaklı bir müfredatın geliştirilmesi ve eğitimcilerin yenilikçi bir çevrede çalışması anlamına gelmektedir.
9. Karadeniz bölgesindeki ülkelerde görülen bir diğer önemli eğitim de çeşitli disiplinlerde ortak müfredat geliştirmek için işbirliğine duyulan ihtiyaçtır. Bu doğrultudaki etkin rol ise KEİ üyesi devletlerin Bolonya Sürecine dahil olmalarıdır. İş çevresini bu sürece dahil etme eğilimi iş piyasasının ve akademik modern gereksinimleri arasında bir bağlantı sağlamaktadır. Bu süreci tamamlamak bir yanda üniversitelerin yönetimi ve fakülte konseyleri arasında doğrudan bir bağlantı sağlama fırsatı sunarken, diğer yanda işveren örgütlerinin, büyük firmalarının yönetimi ve yüksek öğrenimde eğitim programlarını yeniden tanımlayabilecek ve güncelleyebilecek kilit uzmanlar arasında iletişim kurmaya yardımcı olmaktadır.
10. Sürdürülebilir Gelişim için 2030 Gündeminin Ele Alınması bütün dünyayı evrensel, bütünlükçü ve dönüştürücü vizyon ile küresel hareketin yeni çağına taşıyan sürdürülebilirlik sürecinde küresel bir toplum için tarihi bir an olarak görülmekte ve bu

gündemin uygulama süreci ülkelerin kendi sorumluluğundadır. İlk kez, sürdürülebilirliğe odaklanan ve hem gelişmekte olan hem de gelişmiş ülkeleri hedef alan, bu arada küresel hareket için ihtiyacı öne çıkaran bir gelişim gündemi mevcuttur. Gündem 2030, ilgili ulusal politika ve stratejilere yansıtılacak olan 17 sürdürülebilir gelişim hedefi (SGH) ve 169 hedef alanı kapsamaktadır. Sürdürülebilir kalkınma için eğitim (SKE), 2030 Sürdürülebilir Gelişim Gündeminde 3 hedefte yer almakta (Hedef 4, 12 ve 13), farklı gelişim hedeflerinin başarılmasına olan önemli katkısının altı çizilmektedir (örneğin, öğretim, sürdürülebilir tüketim ve iklim değişikliği).

11. 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nden biri olan, *Hedef 4 “Herkesi kapsayan ve herkese eşit derecede kaliteli eğitim sağlamak ve herkese yaşam boyu eğitim imkanı tanımak”*, herkes için yaşam boyu kaliteli eğitim ve kapsayıcı, eşit öğrenim fırsatları tanıyan bağımsız bir hedefdir. Bu bağlamda Sürdürülebilir Kalkınmayı öne çıkarırken öğretimin değeri bu Hedefin kapsamını ve gerekliliklerini gerçekleştirme yolunda önümüzdeki 15 yıl için büyük bir öneme sahiptir.

12. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin dokuzuncu paragrafı, dünyaya ve özellikle de gelişmekte olan ülkelere endüstriyel kalkınmayı ve teknolojik modernleşmeyi desteklemelerini, yeniliği teşvik etmelerini, araştırma ve kalkınma harcamalarını yükseltmelerini talep ederken bilim ve teknolojinin hayati önemini vurgulamaktadır. Bu hedefe ulaşılması, sürdürülebilir kalkınma için hükümetlerin sadece gerekli politikaları ve girişimleri kabul etmeleriyle değil uygun kaynakları sağlayarak da siyasi kararlılık göstermelerini gerektirmektedir. Aslında, sürdürülebilir kalkınmanın açlık giderme gayesinin tüm 17 hedefi olan ekosistemi koruma adına temiz su ve hızsız hava, bilim ve teknolojiyi hangi etkinlikle kullandığımızı bağlıdır. Dünya, bunun elzem bir görev olduğu bilinciyle Sürdürülebilir Kalkınma'nın uygulanması için 15 yıllık bir sürece girmektedir.

13. Eğitim ve bilim iklim değişikliğine olan küresel tepkinin de esas unsurlarıdır. Genç insanların küresel ısınmanın etkilerini anlamalarına ve çözmelerine yardımcı olur, onlara yaklaşımlarını ve davranışlarını değiştirme cesareti verir ve iklim değişikliği ile alakalı eğilimleri uygulamalarına katkı sağlar. İnsan faaliyetlerinin etkisi -nüfus artması ve küresel iklim değişikliği ile son yıllarda daha da büyüdü- dünyadaki ekosistemlerdeki biyolojik çeşitliliği de büyük ölçüde azaltmaktadır. Bu noktada eğitimcilerin ve öğrencilerin biyolojik çeşitliliği koruyabilmeleri adına eğitim programlarına odaklanmak önemlidir. Biyolojik çeşitlilik konusu istenen eğitim getirilerini ortaya koyan müfredat ve materyallerle birlikte hem eğitim hem de öğrenim açısından tanıtılmalı veya geliştirilmelidir. Eğitim getirileri değerlerin akademik açıdan anlaşılmasını ve uygulanmasını, artan kapasiteyi, becerilerin gelişimini ve biyolojik çeşitliliği korumaya olanak sağlayan yaklaşım ve davranışların uygulanmasını içermelidir.

14. Eğitim, bilim, açlığın azaltılması ve sürdürülebilirlik arasında belirgin bağlar mevcuttur. Fakir ve önem derecesi düşürülmüş topluluklar, zayıf çevresel ve sosyo-ekonomik koşullardan orantısız bir şekilde daha fazla etkilenirler. SKE aynı zamanda fakir toplulukların geçimlerini iyileştirmek, ekonomik güveni ve gelir fırsatlarını artırmak için sürdürülebilir çevre yönetimine katkıda bulunabilir. Fakirliğe karşı eğitim ve bilim alanında verilen çabalar dünyadaki fakirliğin büyük bir kısmının kayıtlı pazar

ekonomisine değil ama yaygın ekonomilere dahil olduğu ve pek çoğunun da serbest girişimci olduğu gerçeğine dikkat çekmektedir.

15. Bilimsel politikalar yeterli değildir. Ülkelerde, kendi özel problemlerini için gerekli çözümleri geliştirmelerine ve uluslararası bilim ve teknoloji alanında kendi duruşlarını sergilemelerine fırsat tanıyacak bilim ve mühendislik eğitimi farklı seviyelerde ve araştırma kapasitelerinde gerçekleştirilmelidir. Bilimi toplumla bağdaştırırken, toplumun bilime olan yaklaşımının ve yurttaşların bilime olan katkılarının insanların profesyonel, kişisel ve politik seçimler yapmak ve keşif dünyasına dahil olmak için gerekli bilgiye sahip olmasının gerektiği toplumların oluşturulmasında önemli bir rolü vardır.
16. Karadeniz Üniversiteleri Ağı (KÜA), KEİPA'nın 56/2001 sayılı Tavsiye Kararı'nı takiben 1998 senesinde kurulmuştur. Bu teşkilat, günümüzde, KEİ üyesi 12 ülkeden 100'ü aşkın üniversiteyi kapsamaktadır. KÜA'nın işbirliğinin ve faaliyetlerinin öncelikli alanları; Sürdürülebilir Kalkınma, Yenilik ve Bilgi Transferi Ağı, Enerji Güvenliği ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları, İleri Seviye ve Çok Yönlü Meteryaller, E-sağlık ve Tele İlaç, Karadeniz Bölgesindeki Sosyal ve Kültürel Kaynaşma.

III. KEİ ÜYE DEVLETLERİNDE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN EĞİTİM VE BİLİM

17. *Ermenistan Cumhuriyeti* son on yıllık çerçevede Sürdürülebilir Kalkınma için eğitimin uygulamanın küresel sürecine aktif olarak katılmaktadır. Son yıllarda, Ermenistan Cumhuriyeti'ndeki genel eğitim sistemi, eğitimin kalitesini artırmaya ve var olan uluslararası süreçlerle uyum sağlamaya yönelik reformları gerçekleştirmektedir. 2011'de, Ermenistan Cumhuriyeti'nin eğitim alanındaki gelişim için sunulan bir Devlet Programı (2011-2015) uygulamaya konmuş olup, bu doğrultuda "Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim" konsepti tanıtılmıştır. Bu stratejiye göre, yeni eğitim standartları öğrencilerin öğrenme düzeylerini artırır, şöyle ki: eğitim seviyesiyle uyumlu olarak bilgi ve becerilerde, değerlerin yüksek sisteminde artış gözlemlenmiştir.
18. 2009'da, "Çevresel Eğitim ve Farkındalığı Artırmak için Birleşmiş Ulusal Sistemin Oluşturulması" kavramı onaylanmış ve bununla çevresel eğitimin kalitesini ve toplumun çevresel farkındalığını artıran ve çevresel meselelere dair farkındalık yaratan koşulların ortaya konması hedeflenmiştir. Son dönemde, pek çok üniversite akademik programlarına "Sürdürülebilir İnsani Kalkınma", "Sürdürülebilir Kalkınma ve Küresel Güven", "Milenyum Kalkınma Hedefleri", "Sürdürülebilir Kalkınmanın Küresel Programı", "Sürdürülebilir Kalkınma kapsamında Çevresel Jeoloji" gibi özel dersler eklemiştir.
19. 2016'da Ermenistan Cumhuriyeti'nin Hükümeti, 2030'a kadar yapılması planlanan kalkınma konseptleri, stratejik kalkınma programı ve sürdürülebilir kalkınma kavramının yanı sıra, "2016-2015 sürecinde Ermenistan Cumhuriyeti'nin eğitim alanındaki gelişimi için Devlet Programı"na dayalı bir Kanun tasarısını kabul etmiştir. Eğitim sisteminde zaten elde edilmiş bir başarıya dayalı olan bu program, bu alandaki kalkınmayı sağlamak için öncelikleri ve stratejileri belirleyici bir sürekli kalkınma planına dayalıdır.

20. Ermenistan'da çevresel eğitimin uygulanması, uluslararası eğitim ve çevre konvansiyonlarının kararlarından birine dayalı olarak, ülkenin önceliklerinden biri haline gelmiştir. BM SKE Stratejisinin ana temasını yansıtan farklı seminer ve atölye çalışmalarını içeren, ve aynı zamanda doğanın korunması için önlem mahiyetinde hazırlanan "Ekoloji", "Sosyal Ekoloji", "İnsani Ekoloji", "Endüstriyel Ekoloji" ve "Sürdürülebilir Kalkınma" alanlarına odaklanmış üniversite derslerini de içeren çevresel eğitim, Ermenistan'ın öğretim sisteminin her düzeyinde gerçekleştirilmektedir.
21. 2011'de bir UNESCO departmanı tarafından SKE'ye adanan ve eğitim ve araştırmanın bütünleşmesini, sürdürülebilir kalkınma alanında uzmanların yetiştirilmesini, eğitim materyalleri ile çeşitli girişimlerin ortaya konmasını hedefleyen NAS RA, Eko-noosferik çalışmalar merkezi kurulmuştur. Böylelikle, Ermenistan Cumhuriyeti'nde eğitimin sürdürülebilir gelişiminin diğer adımlarını garantileyecek öncelikler belirlenmiştir: evrensel ve elde edilebilir eğitim kalitesi, sürdürülebilir kalkınma platformu olarak okulların yapılandırılması, sürdürülebilir kalkınma alanında nitelikli uzmanların yetiştirilmesi.
22. *Azerbaycan Cumhuriyeti* Cumhurbaşkanı, eğitimin 21. yüzyıl gereklilikleriyle uyumlu biçimde geliştirilmesi için stratejik yönü ve hedefleri tanımlayan Azerbaycan Cumhuriyeti'nde Eğitim Gelişimi için Ulusal Strateji'yi, Ekim 2013'de onaylamıştır. Eğitim Bakanlığı, bilimsel alanda daha fazla gelişimi garantilemek adına yetenekli çocuk ve gençleri belirlemek için devlet stratejisi ile uyumlu olacak şekilde projeleri uygulamaya koymaktadır.
23. Hükümet'in yeterli politikaları sayesinde son 20 yıl içerisinde ülkedeki yüksek öğrenim kurumlarının sayısı 3 katı oranında artarken, öğrenci sayısı 160 bini bulmuştur. Sonuç olarak, son yıllarda üniversite mezunu ve doktora derecelerindeki öğrenci sayısı 1990 yılına kıyasla %64 oranında artış göstermiş ve bu rakam 2500 kişiye ulaşmıştır. Bugün, Cumhuriyetin farklı üniversite ve bilimsel kuruluşunda %35'i (11689) doktora derecesinde %7.2'si (2510) bilim doktoru olmak üzere, 33 binden fazla araştırmacı görev almaktadır.
24. Karşılıklı anlaşmalar ve uluslararası projeler (Tempus, ERASMUS+, vs.) çerçevesinde, genç bilim insanları ve araştırma görevlileri çalışma ve araştırmalarını prestij sahibi yabancı üniversitelerde sürdürme şansı elde etmektedirler. Dünyanın her yerinde üniversitelerin uygulamakta olduğu burs programları sayesinde, Azerbaycan'daki genç insanlar yurt dışında okuyabilmekte ve araştırma yapabilmektedirler. Eğitim sistemindeki büyük projelerden biri de 2007-2015 yıllarında yabancı ülkelerdeki gençlerin eğitimi üzerine hazırlanan bir Devlet Programıdır. Bu program 3558 öğrenciye burs olarak yurt dışında önde gelen üniversitelerinde eğitimlerini sürdürme fırsatı vermektedir.
25. Avrupa Komisyonu'nun da desteğiyle, Azerbaycan'da doktora düzeyindeki eğitimi Avrupa Yüksek Öğrenim Bölgesi'nin (EHEA) gerekliliklerine taşımayı hedefleyen «Nizami» Projesi gerçekleştirilmiştir. Bu proje kapsamında Eğitim Bakanlığı, Ulusal Bilimler Akademisi, 9 bölge üniversitesi ve Avrupa'nın önde gelen 6 üniversitesi yer almaktadır. Bu proje bilimsel derece alma süreçlerini sadeleştirecektir.

26. Azerbaycan, enerji ve iklim değişikliği alanında Avrupa Konseyi'nin de desteğiyle Karadeniz Bölgesi'nde uygulanmakta olan «PROMITEJ» Programının aktif katılımcılarından biridir. Bu program dahilinde, Azerbaycan Cumhuriyeti, Azerbaycan Devlet Üniversitesi Petrol ve Endüstri bölümünde "Petrol, faz ve kimyanın jeo-teknolojik problemleri" Araştırma Enstitüsü'nü temsil etmektedir. Faaliyetlerine 2004'te başlayan Enstitü; Yunanistan, Bulgaristan, Moldova, Ukrayna, Romanya ve Azerbaycan'daki ilgili kuruluşlarla birlikte uyguladığı "Hazar-Karadeniz Bölgesi'ndeki Araştırma ve Enerji Politikaları" adlı Bölgesel Projenin öncü bir katılımcısıdır.
27. **Bulgaristan Cumhuriyeti** Hükümeti'nin önceliklerinden biri çocukların gelişiminin bir ulusun ekonomisi ve refahı için yatırım olduğu ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri ile ilişkilendirildiğinin bilinciyle, çocuklara küçük yaşta eğitim yatırımlarında bulunmaktadır. Mesleki Eğitim Hukukunun ilkeleri, planlanan önlemler, Bulgaristan Cumhuriyeti'nde Mesleki Eğitimin Gelişimi için Strateji alanındaki faaliyetlerin (2015-2020) ışığında, meslek aracılığıyla öğrenmede şart ve koşullar üzerine hazırlanan hüküm (çift eğitim), onaylanmıştır. 2020 Yaşam Boyu Öğrenme Ulusal Platformu oluşturulmuştur.
28. Eğitim ve Bilim Bakanlığı, 2016-2015 Bilimsel Araştırmaların Öne Çıkarılması için Taslak Ulusal Stratejisinde Bulgaristan'daki bilimsel araştırmanın gelişim şeklini ve sürecini göstermektedir. Bu belge Bulgaristan'daki bilimi desteklemeyi ve bilgi ile yenilik temel alınarak ekonominin gelişiminde bunu bir etken haline getirmeyi hedeflemektedir. Stratejinin hedef grubu, üniversiteleri ve bilimsel kurumları kapsamaktadır.
29. Yüksek öğretim alanında; öğrenciler ve işverenler arasında yeni ve etkili bir işbirliği geliştirilmesi öngörülmektedir. Burada amaç, işverenlerin desteğiyle birlikte mezunların ihtiyaçlarını öngörmek ve analiz etmektir. Buna ek olarak, üniversiteler de ülkede ve diğer Avrupa ülkelerinde iş gücü piyasasındaki yeni yetişen profesyonellerin ortaya çıkarılması ve gelişimini yönlendirecek ve esnek bir çözüm sunacak şekilde, şirketlerin ortaklığında finansal olarak desteklenmektedir.
30. Bilim ve yenilik alanlarında, Bulgaristan ekonomisinin rekabet gücünü artırmak ve kriz sonrası süreçte büyüme potansiyeli geliştirmek için kilit alan olarak tanımlanan 2014-2020 Ulusal Reform Programı ilkesi tanımlanmıştır. Araştırma ve gelişim alanlarında kamu-özel yatırımdaki artışın 2020 yılında gayrisafi yurt içi hasılanın %1.5'i olması öngörülmektedir. Bulgaristan 2020 Ulusal Kalkınma Programı'nın odaklandığı konular: yüksek performanslı endüstriyel bir yapı ve modern yenilikçi altyapı geliştirmek; yenilikçi aktivite ve araştırmaları canlandırmak; yenilikçi girişimlerin ihtiyacı olan insan kaynaklarını geliştirmek; araştırma ve yenilik süreçlerinin etkili organizasyon ve yönetimini tanıtmak; ulusal bilim ve yenilik sisteminin tüm konularını kapsamak.
31. **Yunanistan** iş dünyasındaki rekabeti güçlendirmek ve aynı zamanda sağlık ve çevre alanlarındaki temel toplumsal güçlüklerle cevap verme adına çerçeveyi ve çevreyi geliştirme amacıyla acil politik öncelikler belirlemiştir. Araştırma ve Yenilik Genel Sekreterliği 2014-2020 sürecini kapsayan "Akıllı Özelleştirme için Ulusal Araştırma ve Yenilik Stratejisi - RIS3" çalışmasını oluşturarak uygulamaya geçmiştir. RIS3, Yunanistan'ın insanlara ve toplumlara öncelik vermek, yüksek yaşam kalitesini ve

düşük çevresel ayak izini garantilemek ve kültürel mirası ve yaratıcılığı öne çıkarmak vizyonuyla oluşturduğu bir projedir.

32. RIS3'ün gayesi öncü araştırması, teknoloji gelişimi ve yenilik alanında ülkeyi yeniden ve yapıcı bir şekilde yapılandırmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, RIS3 aşağıdaki sekiz temaya öncelik vermektedir: Tarımsal Gıda, Bilim Alanları, Sağlık & Eczacılık, Bilgi ve İletişim Teknolojileri, Çevre, Sürdürülebilir Kalkınma & İklim Değişikliği, Ulaşım ve Lojistik, Malzeme-İnşa, Kültür-Turizm, Kültürel ve Yaratıcı Endüstriler.
33. RIS3 faaliyetleri aynı zamanda kapasite oluşturma, mükemmel araştırma ve yenilik altyapısı ve insan kaynakları potansiyeli ve yeniliklerin ortaya çıkmasını sağlayan uygun çevre ve çerçevenin oluşturulması için de hizmet etmektedir. Uluslararası sosyal ağlarda, takımlarda ve konsorsiyumlardaki Yunan oyuncuların uluslararası katılım ve işbirliği, RIS3'ün bütün bir yapısını içeren geleceğe yönelik bir atılımdır.
34. Bu noktada, Yunanistan Cumhuriyeti ile belli KEİ üye devletleri arasında (bazıları Yunan Parlamentosu tarafından da onaylanan) karşılıklı işbirliğini içeren pek çok anlaşma imzalanmıştır. Şöyle ki: Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşması (Arnavutluk), Kültrel ve Bilimsel İşbirliği Protokolü (Ermenistan), Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması (Bulgaristan), Eğitim, Bilim ve Kültür Alanlarında İşbirliği Anlaşması (Gürcistan), Kültür, Eğitim ve Bilim Alanlarında İşbirliği Anlaşması (Moldova), Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşması (Romanya), Finansal ve Endüstriyel İşbirliği Protokolü (Rusya), Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Anlaşması (Türkiye), Eğitim, Bilim ve Kültürel Alanda İşbirliği Anlaşması (Ukrayna).
35. Dahası, AB ve Karadeniz ülkeleri arasında bilim, teknoloji ve yeniliği (STI) içeren tüm alanlardaki ilişkileri güçlendirme süreci Yunanistan için büyük bir önceliğe sahiptir. Bu noktada, Yunanistan kurumlarının (Araştırma Merkezleri, kuruluşlar) Horizon 2020 faaliyetleri kapsamında çeşitli projelerde işbirliği söz konusudur.
36. 2012 yılında *Moldova Cumhuriyeti'nde* aşağıdaki sekiz sürdürülebilir kalkınma önceliğine odaklanmayı amaçlayan Ulusal Ekonomik ve Sosyal Kalkınma Stratejisi "Moldova 2020" tasarısı hazırlanmıştır. "Yoksulluğun ortadan kaldırılması; Eğitim; Ekonomik büyüme; Yeşil enerji; Altyapı; Adalet, Sağlık ve Refah; Tarım ve Kırsal Gelişim". Hedefleri tanımlarken seçilen yol göstermektedir ki "Moldova 2020" Stratejisi uzun vadede, orta vadedeki gelişim ve sırasıyla nihai gelişimi gözlemlemeyi amaçlayan, 2015 ve 2020 yılları için oluşturulmuş göstergeleri içeren SKH'ye bağlıdır.
37. Şu anda, Moldova Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı, önemli kamu yetkilileri eşliğinde Moldova Cumhuriyeti ile ilgili Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerini ulusal politika belgelerine entegre etmeye devam etmektedir. Eğitim Bakanlığı, art arda iki sene boyunca, SKH'nin önemi konusunda genç neslin farkındalığını artıran dünyanın en büyük dersinin, (The World's Largest Lesson) eğitim enstitülerinin her kesimindeki BM organizasyonu inisiyatifinin bir parçası olmuştur.
38. 2016 yılı Temmuz ayında 912/25 sayılı Hükümet Kararı ile Başbakan başkanlığında ve Devlet İdaresi, akademi ve STK sektöründen temsilciler, hükümet üyeleri ile tüzel kişiliğe sahip olmayan, sürdürülebilir gelişim konusunda bir danışman organ göreviyle Ulusal Koordinasyon Sürdürülebilir Kalkınma Konseyi kurulmuştur. Bu Konseyin

öncelikli vazifeleri; (1) 2030 Gündemi'ne alınan SKH alanlarındaki lokalizasyon sürecini güvence altına almak; (2) ulusal düzeyde SKH'nin benimsenmesi ve uygulanması sürecinin gözlemlenmesi ve koordinasyonu; (3) ulusal politika belgeleri üzerindeki SKH lokasyon etkisinin, geçerliliğinin ve veriminin değerlendirilmesi sürecinin koordinasyonu; (4) SKH'nin önemi konusunda bilinci artırmak üzere kalkınma ortaklarıyla birlikte işbirliği.

39. Moldova Cumhuriyeti Hükümeti, kalkınma ortaklarıyla birlikte, daha sürdürülebilir ve kapsayıcı bir kalkınma sağlamak adına düzenli çabalar göstermiştir. Sonuç olarak, SKH'nin önemi konusunda kamu bilgisini ve bilincini artırmak için pek çok önemli faaliyet organize edilmiştir. Mevcut yılın ilk çeyreğinde ülkede veri ekosistem harita çalışması gerçekleştirilmiş ve 2015 sonrası kalkınma gündeminin uygulanması için gereken kurumsal modernizasyon kapasiteleri ile veri mevcudiyetinin analizi bu çalışmaya dahil edilmiştir. Ağustos ayında Moldova'nın BM Temsilcisi ile birlikte Devlet İdaresi ve Bağımsız Analitik Merkezi EXPERT-GRUP, Moldova için SKH'nin tanımı ve 2030 Gündemi'nin başarıyla gerçekleştirilmesine yönelik politikanın, kurumsal ve istatistik çerçevenin ayarlanması konusunda sivil toplum dahil merkezi kamu yetkilileri ve diğer enstitülere danışarak kapsayıcı ve geniş çaplı bir inisiyatif teklifinde bulunmuştur.
40. **Romanya** eğitimin sürdürülebilir kalkınmadaki rolünün belirgin olduğu görüşündedir. Sürdürülebilir kalkınma ilkeleri ve bu ilkelerin günlük yaşama nasıl uyarlanacağını gösteren örnekler eğitimin her seviyesine dahil edilmeli ve eğitim sürecinin insanların sürdürülebilir uygulamaları daha iyi anlaması sağlanmalıdır.
41. Eğitim için Sürdürülebilir Alan Geliştirme Grubu ile birlikte çalışmak insan, evren, barış, refah ve birliktelik ilkelerin dayalı bir dünya kurmak isteyenleri ilgilendiren herkese hitap edecektir. Romanya, eğitim aracılığıyla sürdürülebilir kalkınma alanında sivil toplumun farkındalığını artırmak ve hem hükümetler arası bölümlerde hem de dış gruplar arasında çok ortaklı diyalogları mümkün kılmak için SKE kaynaklarına erişimi mümkün kılarak kamu ihtiyacının altını çizmektedir.
42. Avrupa Birliği ve Avrupa Bölgesi için Birleşmiş Devletler Ekonomi Komisyonunun (UNECE) bir üyesi olan Romanya; eğitimin suistimale karşı çocukları korumak için kullanılabilir ve normallığı, gelecek umudunu sağlayarak savaştan etkilenen bölgedeki çocukların psiko-sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilecek etkili bir araç olduğu düşüncesiyle eğitim ve kaliteli öğrenimi herkes için yaşam boyu erişilir kılma ihtiyacının da farkındadır.
43. Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ) kuruluşundan bu yana, işbirliğinin öncelikli alanı Bilim ve Teknoloji olmuştur. Üye devletlerden biri olarak Romanya, Bilimsel Araştırma ve Yenilik için Ulusal Mercilerden Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Çalışma Grubuna atamalar gerçekleştirmektedir. Böylelikle, Romanya'nın da içinde yer aldığı ve KEİ finansal araçları aracılığıyla finanse edilen ortak projelerin yanı sıra, Kalkınma Fonu olarak da bilinen diğer bölgesel işbirliği programları şu şekildedir: 5 KEİ ülkesinin katılımıyla gerçekleştirilen Danube İşbirliği Süreci, 10 KEİ ülkesinin katılımıyla gerçekleştirilen ikinci program "Sınır Ötesi İşbirliği - Karadeniz Havzası 2014 - 2020", AB'nin finanse ettiği "Karadeniz Bölgesi 2015-2018, Horizon 2020", Karadeniz Üniversiteleri Ağının Daimi Sekreterliği ve Karadeniz Bölgesi üniversiteleri

ortaklığıyla gerçekleştirilen (120'den fazla Üniversite) pek çok bilimsel proje bunlara verilen örneklerdir.

44. **Rusya Federasyonu'nun** Federasyon Başkanının yönetimindeki Hükümetler arası Çalışma Grubu, iklim değişikliği ile ilgili meselelerden ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin (SKH) ulusal gelişim stratejilerine ve önceliklerine uygulanmasından sorumludur. Çalışma grubunun bir diğer görevi de BM İstatistik Komisyonu tarafından geliştirilen göstergeler sisteminin temelinde gözlem mekanizmalarının yaratılmasıdır. Federal Devlet İstatistik Servisi (Rosstat) SKH'nın uygulanmasında süreç analizinin ulusal sistemini geliştirmek üzerine çalışmalar yürütmektedir.
45. Rusya'nın iklim değişikliği mücadelesine katkısını güçlendirmek amacıyla ulusal programların, kanunların, düzenlemelerin ve yönetim prosedürlerinin oluşturduğu bir çerçevede geniş ölçüde önlemler uygulamaya konulmaktadır. Bunlardan bazıları Rusya Federasyonu İklim Doktrini, Rusya Ekonomisinin Enerji ve Çevresel Etkinliğini geliştirmek için önlem niteliğindeki Rusya Federasyonu Başbakanlık Kararı, Enerji Tasarrufu üzerine Federal Yasa, 2030'a kadar olan süreç için Enerji Stratejisi, Sera Gazı Emisyonunun Azaltılması üzerine Rusya Başbakanlık Kararı'dır. Genel olarak, Rusya Federasyonu tarafından 2030'a kadar olan süreçte çevresel gelişim alanında çevresel yönetim sistemini geliştirmeyi hedefleyen 60'ın üzerinde federal yasa ve 180'den fazla düzenleme uygulamaya geçirilmiştir.
46. Rusya, eğitim kalitesini ve erişilebilirliğini geliştirmeyi hedefleyen UNESCO girişimlerinin de aktif bir katılımcısıdır. Buna ilaveten, 189 Rus eğitim kurumu UNESCO bağlantılı okul statüsüne sahiptir. Birleşik bir eğitim alanı kurmak için önemli bir çaba harcanmaktadır. Bu doğrultudaki kilit süreç, Nisan 2016'da Rusya, Kazakistan, Belarus ve Ermenistan'dan üniversitelerin katılımıyla Avrasya Üniversiteler Ağını (EUN) kurmak olmuştur. Yenilikçi eğitim teknolojilerinin kullanımı üzerine kurulu olan bu sosyal ağın faaliyetleri nitelik ve eğitim standartlarının uyumlaştırılmasını garanti altına almanın yanı sıra, oldukça nitelikli personelin hazırlanmasına ve akademik hareketliliğin gelişimine yönelik olacaktır. Bir pilot proje "Avrasya Çalışmaları" yüksek lisans programıdır. Rusya ayrıca, eğitim ve bilim alanlarında yabancı ülkelerden ortaklar ile karşılıklı anlaşmalar geliştirmenin yollarını aramaktadır. Öncelik ise, yüksek öğrenim diplomalarının karşılıklı olarak tanınmasına yönelik imzalanan anlaşmalara verilmiştir. Bu tür anlaşmalar KEİ üye devletlerin büyük çoğunluğunda yürürlüktedir.
47. Rusya'da eğitim alanında Sürdürülebilir Kalkınma hedeflerinin uygulanması süreci UNESCO Komisyonunun yanı sıra, Eğitim ve Bilim Bakanlığı, Dış İşleri Bakanlığı, Bağımsız Devletler Topluluğunun Federal Birliği tarafından ele alınmaktadır. SKH'leri aktif olarak ilerletme çabasına sosyo-politik kuruluşlar ve hareketler, medya ve haber ajansları ve iş örgütleri dahil olmaktadır. Son dönemde Rusya Federasyonu'nda SKE alanında iki belge geliştirilmiştir (ancak yasa olarak kabul edilmemiştir): Rusya Federasyonu'nda SKE için Ulusal Strateji ve Rusya Federasyonu'nda SKE'nin Şekillenmesi ve Gelişimi için Eylem Planı.
48. **Türkiye Cumhuriyeti**, 1992 Rio Zirvesinden bu yana sürdürülebilir kalkınma politikalarına Ulusal Kalkınma Planlarında yer vermektedir. Mevcut 10. Kalkınma Planı yeşil büyüme ve insan odaklı kalkınma anlayışıyla sürdürülebilir kalkınmayı merkezine koymuştur. Plan, sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik, sosyal ve çevresel

boyutlarını dengeli bir şekilde kapsamakta ve kalkınma için uluslararası işbirliğine özel önem atfetmektedir.

49. Kamu kuruluşlarında planlama ve programlama süreçlerini yürütmekte olan Kalkınma Bakanlığı, aynı zamanda Türkiye'deki sürdürülebilir kalkınmadan sorumlu esas kurumdur. Sürdürülebilir kalkınma çok sektörlü ve çok paydaşlı bir yaklaşım gerektirdiği için farklı aktörlerin ve kurumların görev ve sorumluluklarını ilgilendiren boyutları bulunmaktadır. Bir diğer kurum olan Ulusal Sürdürülebilir Kalkınma Kurulu, sürdürülebilir kalkınma alanında faaliyet veren çeşitli kuruluş arasında güçlü bir işbirliği yaratmak amacıyla 2004'te kurulmuştur.
50. Kurumlarda kullanılan müfredat ve materyaller Milli Eğitim Bakanlığı'nın onayına tabi olup, "Milli Eğitim Kanunu" çerçevesinde hazırlanmaktadır. SKH'lara dair gerekli değişiklikleri ve uyarlamaları yapmak için farklı projeler oluşturulmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kullanılan müfredatın güncellenmesindeki hedef, temel becerilere, değerlere ve disiplinler arası yaklaşımlara, 21. yüzyılın temel eğitim görüşü ile birlikte yaklaşarak tüm öğrencilerin gelişimini ve ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde kaliteli bir eğitim sistemi oluşturmayı garanti altına almaktır.
51. Bir diğer girişim de "MEB Kalite Çerçevesi" projesi olup, eğitim sistemindeki kalite düzeyini geliştirmeyi ve elde edilen veriyi bir araya getirip analiz etmeyi hedeflemektedir. Altyapı ile hedeflenen, sürdürülebilir kalite yönetim sistemini kurmaktır. Bir diğer amaç da okulları/enstitüleri kalite endeksine göre puanlandırmak, Türk eğitim sistemi kalitesini uluslararası standartlara uygun şekilde ölçmek ve veri bazında başarı ve başarısızlığı açıklamaktır. Bu konu ile ilgili devam etmekte olan projeler mevcuttur.
52. SKH'lar bağlamında, Türkiye küresel ve bölgesel zorluklarla mücadele etmede uygulama amaçları geliştirmenin gerekli olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle, temel öncelikler daha az gelişmiş ve düşük profilli ülkelerin pazarlara, ticarete, sağlığa, bilgi teknolojilerine, altyapıya, kapasite gelişim programlarına ve teknoloji transferine erişimini sağlamak olarak sıralanabilir. Bu araçların yanı sıra, az gelişmiş ülkelerin sürdürülebilir kalkınması için finansal destek bir gereklilik olduğundan, en gerekli şeylerden biri de uluslararası kamu finansıdır. 2015'te Türkiye 3.9 milyon ABD Doları Resmi Kalkınma Yardımı (ODA) sağlamıştır. Mayıs 2011'de İstanbul'da gerçekleştirilen 4. Birleşmiş Milletler En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) Konferansı sırasında, ülke 2020'ye kadar EAGÜ'lere 200 milyon ABD Doları yardımda bulunma taahhütü vermiştir.
53. *Ukrayna'da*, hükümetin eğitim alanındaki politikası şu ilkelere dayandırılmaktadır: rekabetçi beşeri sermayeyi oluşturarak ve yaşam boyu öğrenme koşulları yaratarak sürdürülebilir kalkınmanın öne çıkarılması, yüksek kaliteli öğrenim için koşulların yaratılması, yüksek öğrenimin erişilebilirliği, politik, gönüllü ve dini kurumlardan bağımsız yüksek öğrenim imkanı (dini eğitim kurumları hariç), Ukrayna yüksek öğrenim sisteminin Avrupa Yüksek Öğrenim Alanına dahil edilmesi ve uluslararası işbirliği, eğitim ve araştırma alanında çalışan kişiler için sosyal koruma standartlarının geliştirilmesi.
54. Eğitimle ilgili yasal çerçevenin geliştirilmesindeki önemli bir adım da Ukrayna yüksek öğrenim sisteminin sistemli reformunu öne çıkaran Yüksek Öğretim Yasası'nın Temmuz 2014'teki düzenlemesi olmuştur. Bu yasanın temel öncelikleri şunlardır:

yüksek öğretimin merkeziyetçilikten uzaklaşması ve yüksek öğretim kurumlarında öz yönetimin tanıtılması; üniversiteler için özerklik ve profesör ile öğrenciler için de akademik özgürlük tanınması; lisans ve akreditasyon için yolsuzlukla mücadele mekanizmaları ve yüksek öğrenim sisteminde rüşvet karşıtı önlemleri de içerecek şekilde, Bologna Süreci katılımcı ülkelerinin Eğitim Bakanlarının Bükreş Komisyonu tarafından onaylanan Avrupa Yüksek Öğrenim Bölgesinin standartları ve tavsiyeleriyle uyumlu yüksek öğrenim için etkili bir kalite kontrol sisteminin yaratılması; Avrupa Yüksek Öğrenim Bölgesine entegrasyon ve akademik hareketlilik; üniversitelerde bilimsel araştırmalar geliştirme ve elde edilen sonuçları yüksek öğrenim için kullanma; yüksek öğrenimi toplumun ve iş piyasasının ihtiyaçlarıyla uyumlu hale getirme.

55. Yasanın yeni hükümleri akademik hareketliliği geliştirme, Avrupa Kredi Transfer Sistemini (ECTS) kullanma ve yabancı niteliklerin farkına varma fırsatı sunmaktadır. İş piyasasıyla uyumlu ve Avrupa formatında bir sistem sunmak amacıyla, Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora seviyelerini içeren üç-aşamalı eğitim sistemi hayata geçirilmiştir. Ukrayna'daki üniversiteler derece verme ve yabancı diplomaları tanımda bağımsız süreçleri yönetme hakkı gibi, Avrupalı üniversitelerin geleneksel gördüğü geniş çapı akademik özgürlükleri kazanmıştır. İlk defa, yüksek öğrenim kurumlarına kendi diplomalarını bir üniversitenin akademik kurulu tarafından karar verilen model üzerinden onaylama hakkı doğmuştur.
56. Bugünlerde Yüce Rada'da eğitimde yeni Taslak Yasa tartışılmaktadır. Eğitim reformlarının temel hedefi Ukrayna toplumunun eğitim kalitesini artırmak olmuştur. İkamet yeri, sosyal kimliği, sağlık durumu veya refah durumu ne olursa olsun, her yurttaşın bir sosyal ilerleme aracı olarak eğitim alma hakkı vardır. Bu da, yasanın ailedeki eğitim, uzaktan eğitim gibi bir çocuğun eğitimi için gerekli tüm formlar arasında seçim yapma özgürlüğünü sunması gerektiği anlamına gelmektedir. Öğretmenler önerilen yasal değişimlere odaklanacaklardır. Reformun kilit noktası öğretmenin sosyal statüsü ve niteliklerinin derecesidir. "Yüksek beceri ve performans düzeyi, yüksek maaş" bakış açısıyla öğretmenlerin maaşlarının yüksek tutulmasına ve kariyer gelişimlerine önem verilmektedir. Bu yeni yasanın temel ilkesi her seviyedeki yüksek kaliteli eğitime eşit erişim sağlamaktır. Okulu yarıda bırakanlar ve mezunlar için akıcı yabancı dil de dahil olmak üzere, yeni nitelikler kazandıran yeni bir müfredat sağlanacaktır.
57. Ukrayna Parlamentosu, Kasım 2015'te düşük Ar&Ge maliyeti (gelişmiş ülkelerdeki %3-4 oranla karşılaştırıldığında GSYİH'nin %5'i), öncelikli araştırmalara düşük hibe oranı ve genç bilim insanlarının Ukrayna'dan beyin göçü gibi temel mücadelelere çözüm yaratacak bir reform sürecini başlatan Araştırma ve Kalkınma Yasası'nı uygulamaya koymuştur. Bu Yasa ayrıca öncelikli bilimsel alanlara odaklanmaya, üniversitelerde araştırma merkezleri kurmaya ve Ukraynalı üniversitelerin dünya sıralamasındaki yerini güçlendirmeye yardımcı olacaktır. Yenilikçi araştırmanın bir kısmı halihazırda başarıyla gerçekleştirilmiş olup, bunlar Kiev Teknik Okulu'nun silahlı kuvvetlerin desteklenmesi, yörüngedeki Nano-uydu ve bilimsel bilgiyi aktarma üzerine geliştirdiği projelerdir.

IV. SONUÇLAR

58. Sürdürülebilir kalkınma yalnızca teknolojik çözümler, politik düzenlemeler veya finansal araçlar ile elde edilemez. Düşünme ve hareket etme şeklimizi değiştirmemiz

gerekmektedir. Bu da her düzeyde ve her sosyal bağlamdaki sürdürülebilir kalkınma için kaliteli eğitim ve öğrenim anlamına gelmektedir. Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim (SKE) günümüz ve gelecek küresel mücadelelere yapıcı ve yaratıcı bir şekilde yönelmemizi ve daha sürdürülebilir ve çabuk toparlanan toplumlar yaratmamızı sağlamaktadır.

59. Sınırlı doğal kaynakların olduğu 7 milyar insanın yaşadığı bir dünyada, bireyler ve toplumlar birlikte yaşamayı ve gerek gelecek nesiller gerekse dünyanın diğer yerlerinde yaşayan insanların hayatları için atılabilecek adımlara ilişkin olarak harekete geçmek zorundadır. Kişilerin daha sorumlu bir şekilde yaşamalarını ve küresel değişikliklere çözüm aramalarını sağlamak, eğitimin eleştirel düşünme, gelecek senaryoları hayal etme ve işbirliği içerisinde kararlar alma gibi mücadeleleri taşıdığı anlamına gelmektedir. Bu, öğrenmeye, heyecan verici yeşil ekonomilerin ve toplumların gelişimine ve "küresel vatandaşın" oluşturulmasına dair yeni yaklaşımlar gerektirmektedir.
60. KEİ üye devletleri bilimsel toplumları ayaklandırma, canlandırma ve güçlendirme ihtiyacının sürdürülebilir büyüme ve ekonomik kalkınma için önemli faktörler olduğunun da altını çizmektedir. Araştırmacıların görevi her ülkede bilgi temelli sürdürülebilir kalkınma için toplumsal mücadelelere, bölge bütünlüğüne yönelik hareket etmektir. Bu noktada, yerel araştırma personelinin performansı hareketlilik şemaları, bilimsel etkinliklere katılım, uluslararası ağın öne çıkarılması ve uluslararası projelerde yer alma gibi yoğun uluslararası aktiviteler aracılığıyla güçlendirilmelidir.
61. Asamble, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nin, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri tüm toplumların yararına dengeli ve daha sürdürülebilir ekonomileri ve toplumları desteklemek adına yoksulluğun sonlandırılması, eşitsizliklerin azaltılması, çevresel koruma ve ekonomik kalkınma çabalarına dahil edecek bir fırsat ve sorumluluk olduğunu not etmektedir. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin uygulanışı, yerel, milli, bölgesel ve küresel içeriklerin yanı sıra kültürün sürdürülebilir kalkınmaya katkısını ve barışa, şiddetsizliğe, kültürel çeşitliliğe, yerel ve örfi bilgiye ve yerel ilim ve pratiklere ve insan hakları, cinsiyet eşitliği, demokrasi ve sosyal adalet gibi evrensel prensiplere karşı saygıyı tümüyle kapsamalıdır.